

ONDERNEMEN

Diervriendelijke boerderij of gigastal?

Financieel Dagblad, 30-3-2015

Ze zijn al meer dan vijftien jaar bezig met hun masterplan. Maar noem het in het bijzijn van Marcel Kuijpers (52) en zijn neef Jan Kuijpers (31) geen gigastal: 'Het is een concept voor samenwerking.' De ambities zijn groot, en de tegenwerking ook. 'Maar we zijn optimistisch'.

Duurzame kip

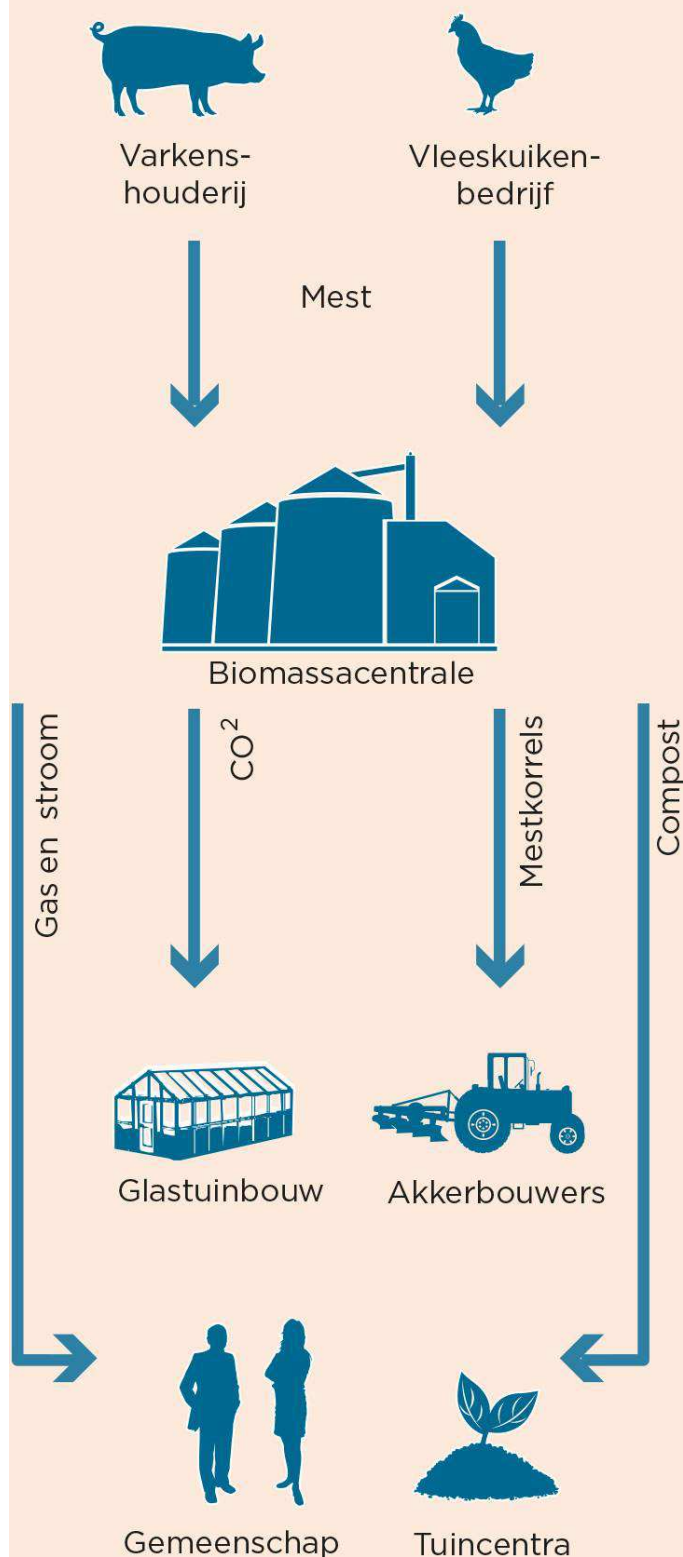
Het gesprek met de twee ondernemers vindt plaats op de woonboerderij van Marcel Kuijpers in Noord-Brabant, hemelsbreed vijftig kilometer verwijderd van het Limburgse dorp Grubbenvorst waar hun nieuwe bedrijf voor intensieve veehouderij moet verrijzen.

De eerste schetsen maakte de familie Kuijpers al in 1999. Als pluimveehouders zagen zij met lede ogen aan dat kuikens en kippen over grote afstanden werden vervoerd. Slecht voor de dieren, bedrijfseconomisch duur en met veel risico op de verspreiding van ziektes. Marcel Kuijpers: 'Dat moet beter kunnen. We willen via een kringloopsysteem duurzame kip produceren tegen een redelijke prijs.'

Motieven

Kom bij Kuijpers niet aan met twijfels over zijn motieven of integriteit. 'Wij zijn geen projectontwikkelaars', zegt hij met nadruk. 'We zijn gewoon boeren. Het gaat bij het nieuwe bedrijf om een keten van agrarische bedrijven die samenwerken, geen antibiotica gebruiken en die niet doen aan transport van levende dieren.'

Hoe werkt de energiecentrale?

Wanneer de eerste paal de grond in gaat, is nog altijd onduidelijk. Het juridisch steekspel rond de plannen is al jaren gaande. In het publicitair offensief van de tegenstanders wordt consequent gesproken van een gigastal. Het stallencomplex in Grubbenvorst wordt liefst tien keer groter dan een gewone megastal, claimt Wakker Dier. Lokale actievoerders zoals de vereniging Behoud de Parel vrezen dat het complex leidt tot horizonvervuiling en dat de kippen en varkens op lopende banden vetgemest worden.

Afhakers

De felle reacties op de bouwplannen hebben Kuijpers voorzichtig gemaakt. Enkele ondernemers zijn afgehaakt. Zelf blijft hij vastberaden. 'We zijn al jaren bezig met dit concept', zegt hij. 'We', dat is de familie Kuijpers, drie broers en twee neven. Ze runnen met elkaar het bedrijf Kuijpers Kip.

De onderneming hield eerder op vijf locaties in Brabant 500.000 vleeskuikens en 80.000 kippen. Daar is nu nog één kippenboerderij van over. De andere zijn gesloten op aandrang van de provincie, omdat de bedrijven dicht bij natuurgebieden stonden. De sloop is eind vorig jaar afgerond. Marcel Kuijpers: 'Er zijn financiële afspraken gemaakt met de provincie. Met de vergoeding zouden we een begin kunnen maken met bouwen elders.'

Gesloten systeem

Het nieuwe gemengd bedrijf is in de visie van de familie Kuijpers de blauwdruk voor moderne agrarische bedrijven. Op het complex komt aan de ene kant hun gesloten vleeskuikenbedrijf voor 74.000 ouderdieren en ruim een miljoen vleeskuikens, plus een slachterij. De aantallen zijn gebaseerd op berekeningen van de capaciteit van een kleine, volcontinue slachterij op het bedrijfsterrein. De kuikens groeien op in patiostallen van Vencomatic, een bedrijf dat veel aandacht besteedt aan diervriendelijke kippenfarms.

Op een ander deel van het agropark, een kilometer verderop, zal een gesloten varkenshouderij worden gebouwd door enkele andere ondernemers. Het gaat om twee neven, geen familie van Kuijpers. Dit bedrijf telt straks 2500 zeugen, 10.000 biggen en 21.000 vleesvarkens.

Daarnaast wordt een bio-energiecentrale gebouwd waar mest en slachtafval van eigen en buurbedrijven wordt omgevormd tot elektriciteit, warmte, water en compost. De initiatiefnemers claimen dat het project geheel in zijn eigen energiebehoefte kan voorzien. De mest wordt via ondergrondse leidingen en afgesloten transportbanden vervoerd naar de energiecentrale.

Dierziekten

Bijzonder aan het complex is ook dat op één locatie het vetmesten, de slacht, de verwerking en de logistiek zullen plaatsvinden. Er vindt dus geen externe aanvoer van levende dieren plaats, waardoor de kans op verspreiding van dierziekten minder groot is. Door externe onderzoekers is berekend dat een jaarlijkse besparing haalbaar is van 800.000 km in transportbewegingen ten opzichte van de gangbare manier. Ruim zestig werknemers moeten het complex draaiende houden.

De bedrijfseconomische voordelen zitten hem dus vooral in lage energiekosten en minder uitval van dieren doordat de stallen gesloten zijn – daardoor is er minder kans op de verspreiding van dierziekten. Daarnaast zijn de transportkosten laag, net als de verwerkingskosten door het gedeeld gebruik van een mestfabriek en efficiënter gebruik van grond en grondstoffen.

Vergunningen

Waarom kiezen ze eigenlijk voor Grubbenvorst? Marcel Kuijpers: ‘Het is een door de provincie aangewezen locatie. We hebben bijna alle vergunningen. Er is een glastuinbouwgebied van 200 hectare in de buurt. Er zitten al veel agrarische bedrijven die zich kunnen aansluiten zoals tuinbouwbedrijven.’

De komende weken zal duidelijk worden of het agrarisch complex er kan komen en of de families de financiering rond krijgen. Kuijpers voert onder andere gesprekken met ABN Amro over een krediet voor het project. Het gaat om een investering van €20 mln, alleen al voor het kippendeel van de farm. En later deze maand spreekt de Raad van State zich uit over de vergunning voor het varkensbedrijf. De plannen van het pluimveebedrijf en de bio-energiecentrale lopen daar wat bij achter.

‘We zijn de laatste maanden soms wanhopig geweest’, zegt Marcel Kuijpers. ‘Bezwaar maken tegen een verleende vergunning is een democratisch recht. Maar de procedure duurt te lang. We helpen elkaar als familie erdoorheen. Ik ben ervan overtuigd dat er een keer erkenning komt voor ons plan.’

Jan Verbeek

[Email](#)

Jan Verbeek (1957, drs politicologie) schrijft voor het FD veel over familiebedrijven, fusies, financieringen en bedrijfsopvolgingen. De land- en tuinbouw heeft zijn speciale aandacht.

ONDERNEMEN

Veehouders trotseren massief verzet tegen bouw gigastal

Financieel Dagblad, 30-3-2015

Tegen massale publieke weerstand in zetten veehouders hun plan door voor grootschalige veeteelt in het Limburgse Grubbenvorst. Vooruitlopend op een zitting van de Raad van State dinsdag over een vergunning, onderhandelen ze alvast met nieuwe geldschietters.

Hardnekkig verzet

De Brabantse ondernemers Marcel en Jan Kuijpers praten met ABN Amro over een lening voor de plannen voor het stallencomplex voor meer dan één miljoen vleeskuikens en 30.000 varkens. Het is hun droom om meerdere bedrijven en ondernemers samen te laten werken in een gesloten systeem met een eigen slachterij en energiecentrale, zodat de dieren minder hoeven te worden vervoerd. Maar door de publiciteit en het hardnekkige juridische verzet van tegenstanders — die stellen dat het plan schadelijk is voor milieu en dierenwelzijn — zijn al enkele ondernemers afgehaakt.

Wakker Dier

Het stallencomplex in Grubbenvorst wordt liefst tien keer groter dan een gewone megastal, claimt Wakker Dier. De actiegroep stelt dat er al honderden megastallen in Nederland zijn voor varkens, kippen en koeien en dat die slecht zijn voor het milieu en het dierenwelzijn. Lokale actievoerders, verenigd in onder meer de vereniging Behoud de Parel, vrezen dat het complex leidt tot horizonvervuiling en dat de kippen en varkens op lopende banden vetgemest worden.

Hoogleraar plattelandsontwikkeling Dirk Strijker van de Rijksuniversiteit Groningen denkt niet dat andere ondernemers hier de vingers nog aan durven branden. 'Ik denk dat als het ze lukt om te gaan bouwen, het geen navolging krijgt. Ze zijn misschien de laatste boeren die het proberen. Ze hebben vijftien jaar gevochten voor intensivering en grootschaligheid. Welke ondernemers denken er net zo over?'

'Varken is geen roos of tomaat'

De hoogleraar heeft grote twijfels over dit project. 'Je moet je afvragen of dit wel past in Nederland. Er is altijd veel weerstand geweest tegen vormen van grootschaligheid. Er is gewoon veel belasting en hinder voor de directe omgeving van zo'n intensief bedrijf.' Hij schetst de moeilijke positie voor de agrarische ondernemer: 'Je kunt het als boer bijna niet goed doen. Er is nu eenmaal een veelheid van potentieel negatieve effecten in de veehouderij. Een varken is geen roos of een tomaat.'

Rabobank, de belangrijkste geldschieter van de agrarische sector, is geen financier van de plannen. 'Er moet maatschappelijk draagvlak zijn voor schaalvergroting', zegt Ruud Huirne, directeur Food & Agri Nederland. 'Zonder die steun is een duurzame toekomst voor een agrarisch bedrijf lastig. Je kunt op zijn minst vraagtekens plaatsen bij het draagvlak voor dit initiatief.'

Supermarkten: geen probleem

Supermarkten hebben geen probleem met grootschaligheid. 'Wij hebben er op zich niets op tegen', zegt Marc Jansen, directeur bij supermarktenkoepel CBL. 'Ons uitgangspunt is dat het veilig moet zijn, gezond, duurzaam en lekker. De schaal maakt in principe niet uit.' De Dierenbescherming, die vlees in supermarkten met sterren waardeert op diervriendelijkheid, sluit echter megastallen uit van haar 'Beter Leven'-keurmerk.

Dierenwelzijn heeft in principe niets te maken met schaalgrootte, zegt onderzoekster Ferry Leenstra van Wageningen UR. 'Grotere bedrijven hebben meestal een stalsysteem dat gunstiger is voor dierenwelzijn.'

Emotioneel

Het gaat niet om schaalgrootte, zegt Aalt Dijkhuizen, voorzitter Topsector Agri & Food. 'Het gaat erom hoe je de bedrijven managet. Met moderne technologie zijn we in staat de dieren ook individueel te volgen en te verzorgen. We moeten Nederland niet op slot zetten. De mensen willen toch ook vooruitgang, dat de welvaart toeneemt en dat de werkgelegenheid groeit?'

Hij vervolgt: 'De discussie over schaal is in Nederland vaak zo emotioneel. Ik kom net terug uit China. Ik verzeker je dat onze dieren op een grootschalig Nederlands bedrijf het vele malen beter hebben dan die bij die kleine Chinese boer.'

Dinsdag in het FD:

Twijfels over grootschalig gemengd bedrijfKrijgt Grubbenvorst een diervriendelijke kippenboerderij of een gigastal?

Richard Smit

[Email](#)

Richard Smit schrijft over detailhandel, consumentenproducten, landbouw en marketing. Dus van de Hema-rookworst tot insectenfarm en van de wegwijnende platenzaak tot de digitale klantenkaart.

Jan Verbeek

[Email](#)

Jan Verbeek (1957, drs politicologie) schrijft voor het FD veel over familiebedrijven, fusies, financieringen en bedrijfsopvolgingen. De land- en tuinbouw heeft zijn speciale aandacht.
